

Verlag bijeenkomst Overgangsgebieden landbouworganisaties

Datum: 20 mei 2025

Aanwezig bij gesprek:

- 5.1.2.e [redacted] Leefbaar Peelland
- 5.1.2.e [redacted] Leefbaar Peelland
- 5.1.2.e [redacted] Brabants Landschap
- 5.1.2.e [redacted] Netwerk Goed Boeren
- 5.1.2.e [redacted] Netwerk Goed Boeren
- 5.1.2.e [redacted] Nederlandse Melkveehouders Vakbond
- 5.1.2.e [redacted] ZLTO
- 5.1.2.e [redacted] ZLTO
- 5.1.2.e [redacted] Duinboeren
- 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] BAJK
- 5.1.2.e [redacted] BAJK
- 5.1.2.e [redacted] BAJK
- 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] Bioboeren
- 5.1.2.e [redacted] Boerderij van de Toekomst
- 5.1.2.e [redacted] PS BBB
- 5.1.2.e [redacted] PS BBB
- 5.1.2.e [redacted] provincie Noord-Brabant (voorzitter)
- 5.1.2.e [redacted] provincie Noord-Brabant
- 5.1.2.e [redacted] provincie Noord-Brabant
- 5.1.2.e [redacted] provincie Noord-Brabant
- 5.1.2.e [redacted] provincie Noord-Brabant
- 5.1.2.e [redacted] provincie Noord-Brabant

Opening

Het doel van deze bijeenkomst is het ophalen van input bij vertegenwoordigers van de landbouworganisaties voor het programma Overgangsgebieden. De ontwikkeling van het programma bevindt zich in een verkennende fase, waarin belanghebbende kunnen meedenken en meepraten over het programma. De resultaten van de verkenning worden gebruikt voor het maken van het ontwerpprogramma. Vanmiddag kan eenieder zijn ideeën en mening inbrengen, dit betekent niet dat de aanwezigen daarmee instemmen of commitment geven aan het programma overgangsgebieden.

In een eerste ronde is geïnventariseerd 'welke zorgen er zijn en waar je blij van wordt'.

Waar zijn zorgen over?

- Gaat het programma overgangsgebieden echt werken en bijdragen aan natuurherstel? Een aan borging?
- Inhoud lijkt te missen
- De richting lijkt al bepaald
- Reguleren en niet organiseren
- Wijziging spelregels in GGA
- Sluit niet aan bij de praktijk
- Waar gaat het komen? Wat betekent dit voor beregeningsmogelijkheden?
- Tot waar generiek? En wat zijn de mogelijkheden voor maatwerk?
- Veel verplichtingen, weinig tegemoetkomingen?
- Gevolgen andere sectoren
- Hoe gaat de zonerings in de toekomst verder
- Hoe ga je om wat al gebeurd is?
- Wie gaat de waardevermindering van gronden betalen?
- Vaste mest is nodig in een biologische bedrijfsvoering
- Integraliteit versus biologische teelten
- Generiek beleid versus gebiedsgerichte aanpak
- Financiële onderbouwing mist
- Handelingsperspectief (welk type agrarische ondernemers willen we in een gebied) en verdienvermogen cruciaal
- Voor natuurherstel zijn ook maatregelen en een beter beheer in natuurgebieden nodig

Waar ben je blij mee?

- Fijn dat we hier zijn

Gesprek

Aan de hand van de presentatie over Overgangsgebieden zijn de volgende punten naar voren gekomen. *Gearceerde teksten zijn antwoorden van de provincie.*

Algemeen

Er worden al veel plannen en beleid ontwikkeld (GGA, Nitraatactieprogramma, afschaffing derogatie etc.). Er is geen basis voor het programma overgangsgebieden, hierdoor is het moeilijk om input te geven. Door 'beleid op beleid op beleid' is er veel wantrouwen bij (jonge) boeren. Er zijn grote zorgen over de toekomst en het vertrouwen is door de overheid geschaad. Ook bij dit programma is veel wantrouwen richting de provincie. Het zal allemaal heel goed onderbouwd moeten worden, om dat wantrouwen kleiner te kunnen maken.

Er zijn veel zorgen bij de aanwezigen of er wel voldoende financiële middelen zijn (voor afwaardering, maar ook structurele middelen) om de kosten te dekken. Blijven de doelen overeind als de financiën er niet zijn? Zonder financiële dekking blijft er geen boer over. *De provincie heeft bestuurlijk vastgesteld dat een van de uitgangspunten voor het programma overgangsgebieden is dat de ambities in verhouding moeten zijn met de middelen. Als er weinig financiële middelen zijn, zal de inzet op overgangsgebieden minder zijn.*

Het doorvoeren van het programma Overgangsgebieden geeft geen garantie op natuurherstel. Wat als de natuur zich niet herstelt, komen er dan nog strengere maatregelen? De agrarische sector moet inleveren, maar dit is slechts een radartje in het grote geheel. Is het wel maatschappelijk verantwoord oftewel staan de kosten wel in verhouding met het resultaat? Er moet beter in beeld worden gebracht wat het effect is van alle maatregelen die al genomen zijn en wat er nodig is om gebieden van het slot te krijgen. Wat kunnen overgangsgebieden hier dan echt aan bijdragen? *Er zijn verschillende drukfactoren op de natuur en dat vraagt om een breder pakket aan maatregelen. Overgangsgebieden zijn daar onderdeel van, waarmee we verwachten op een aantal aspecten stappen te kunnen zetten. We verwachten daarmee dat overgangsgebieden een goede bijdrage kunnen leveren aan natuurherstel. We laten dit doorrekenen en zullen ook kijken naar proportionaliteit.*

Nadeelcompensatie is niet het enige, agrarische ondernemers moeten ook grond hebben en waarschijnlijk meer grond dan nu voor dezelfde opbrengsten. Hoe kunnen wij grondgebonden worden?

Een randvoorwaarde is een goede verbinding met landelijke ontwikkelingen, zoals de aangekondigde zonerings door het Rijk. Er moeten niet verschillende uitwerkingen ontstaan, dit geeft veel onduidelijkheid en het meten met 2 maten. *De provincie geeft aan dat dit elkaar inderdaad niet moet gaan bijten.*

Waarom gebruiken we de GGA-processen niet beter? Daar maken we in gezamenlijkheid en in overleg plannen. De resultaten hiervan kunnen na afloop van het gebiedsproces worden vastgelegd. *We gaan door met de GGA-aanpak. Het programma overgangsgebieden voegt daar op korte termijn een geborgde aanpak aan toe, biedt met een pakket aan basismaatregelen duidelijkheid over de minimaal te behalen doelen en is een terugvaloptie daar waar het niet lukt.*

Eenduidig pakket van maatregelen en maatwerk

Geef de boer het vertrouwen dat ze eraan willen werken. Iedereen investeert al veel. In de aanpak moet meer de nadruk worden gelegd op het maatwerk.

Er wordt een oproep gedaan om de aanpak om te draaien (niet starten vanuit generieke maatregelen) en te sturen op doelen. Leg de boeren doelen op, zodat zij hier zelf hun bedrijfsvoering op kunnen aanpassen.

Kunnen we niet met KPI's werken, zoals de biodiversiteitsmonitor? Hiermee heb je handelingsperspectief voor de boeren. Omdat de regels pas ergens na 2030 ingaan is er tijd om een methodiek te ontwikkelen. *Op dit moment is het sturen op doelen of KPI's nog onvoldoende ontwikkeld voor generiek beleid met een juridische geborgde aanpak. Dit is wel een goede route voor maatwerk en parallel blijven we werken aan het ontwikkelen van deze methodieken.*

Er wordt een voorbeeld ingebracht van vijf jonge boeren in een overgangsgebied die bezig zijn met doelsturing en een gezamenlijk bouwplan. Met generieke maatregelen slaan we de plank mis. *Juist voor dit soort plannen willen we maatwerk kunnen toepassen. We maken dan afspraken met de boeren en als zij hetzelfde effect bereiken als met de generieke maatregelen, dan komen de afspraken met de boeren in plaats van de generieke maatregelen.*

Sturen op extensivering van grondgebruik is niet hetzelfde als vermindering van ammoniakemissies door het uitrijden van mest. Waarom wordt er alleen naar mest gekeken en niet naar emissies uit stallen? Integraal leidt een biologische bedrijfsvoering tot 40 à 50% minder ammoniakemissie. *Voor ammoniak uit stallen is uit onderzoek gebleken dat Brabantbrede maatregelen net zo effectief als gebiedsgerichte maatregelen. Met een Brabantbrede aanpak is er meer mogelijk vanuit vrijwilligheid en bijvoorbeeld voer- en managementmaatregelen. Het programma overgangsgebieden gaat daarom alleen over verduurzaming van het grondgebruik en niet over de stallen.*

De onderbouwing van de maatregelen wordt gemist. Wat is het effect van gewasbeschermingsmiddelen op de natuur? Er is een doorrekening nodig van de effecten van de maatregelen om te weten wat het oplevert. *CLM heeft de meest kansrijke maatregelen in beeld gebracht. Als volgende stap gaan we de effecten laten doorrekenen.*

De provincie wil extensivering in overgangsgebieden, maar de beperkingen kunnen hier juist tegenstrijdig aan zijn.

Geen vaste mest toepassen (een van de maatregelen op de groslijst om de ammoniakemissies te verminderen) kan echt niet binnen de wens van biologische teelten.

Welke ruimte is er binnen het maatwerk voor hoogtechnologische ondernemers? *We onderzoeken de mogelijkheden voor maatwerk, zodat ondernemers ook op een andere wijze die beter bij hun bedrijfsvoering past, de doelen (of beter) kunnen realiseren. Dit mag ook via de inzet van technologie.*

Afsluiting/ vervolgafspraken

De volgende afspraken zijn gemaakt:

- Het gesprek is nog niet afgerond. Er komt voor of na de zomer nog een vervolgbijeenkomst.
- In het vervolggesprek graag aandacht voor gewasbeschermingsmiddelen, KRW en de nieuwe bronnenanalyse.
- Het rapport van CLM zal over enkele weken worden toegezonden.
- De provincie gaat na of de biodiversiteitsmonitor een alternatief kan zijn.